

Medio

Berichten uit het huis, nr. 10 Oktober 1995

MEDIO, met onder andere :

NOVEMBER 1995

EEUWFEST
Röntgenstraling

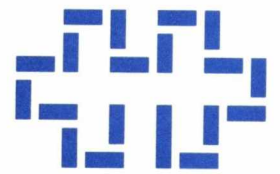
EEUWFEST RONTGENSTRALING

SAMENHANGEND STELSEL

TUSSENRAPPORTAGE BIG-COMMISSIE

NIEUWE KLEDING

SCHADELIJKE STOFFEN (deel II)

IGNATIUS ZIEKENHUIS

COLOFON

Redactie

Luc Demarbaix	PR, hoofdredacteur
Jeanne v. Beijnen	Röntgen
Nel Cornet	Doc. centrum
Hanneke Kuijpers	secretariaat KZ
Bob Leclercq	POO
Joke Roks	Helpdesk
Coby Spapen	Inkoop

Redactie-adres :

Afdeling Public Relations

MEDIO is het informatieblad van het Ignatius Ziekenhuis. Het verschijnt (minimaal iedere maand) in een oplage van + 1000 exemplaren en wordt verspreid over alle afdelingen.

Kopy voor Medio nov. inleveren **vóór 7 nov. a.s.**

ACTIVITEITEN

COORDINATIE

TEAM

Zaterdag 28-10-1995	Kraammarkt in de vide van 09.30 - 14.00 uur, voor iedereen toegankelijk
Zondag 05-11-1995	Leger des Heils Optreden zanggroep in de vide van 09.00 - 09.45 uur
Van 06 tot 11-11-1995	Tentoonstelling "Röntgen toen en nu" in de vide elke dag van 09.30 tot 19.00 uur
Maandag 06-11-1995	Opening tentoonstelling "Röntgen toen en nu" in de vide, 12.30 uur
Zaterdag 11-11-1995	Open dag Röntgenafdeling voor iedereen vrij toegankelijk, 10.00 tot 14.00 uur

INHOUD

Colofon.....	1
ACT.....	1
Inhoudsopgave.....	1
Eeuwfeest röntgenstraling	2-3
Nieuwe kleding	3
Samenhangend stelsel.....	4-5
Noteert u even?	5
Tussenrapportage van BIG-commissie.....	6
Tentoonstelling "Lijf en Leed".....	6
Mijn naam is	7
Cursus: Vrouwen nemen de leiding.....	7
Cursus: Lezen in clubverband	8
Voorlichting goede voeding op afdeling Cardiologie.....	8
Een onsimpatake tiek.....	8
Persbericht.....	9
NCRV geeft boek uit over ethische dilemma's van verpleegkundigen	9
Op z'n lekkerst.....	10
Diabetes verpleegkundige is geen suikertante	11
Balkjes.....	11
Schadelijke stoffen op het werk bij kinderwens en zwangerschap	12-13
Personalia	14
Dankbetuiging.....	14
Geslaagd.....	14
DIO-activiteiten	15-16
Diversen	17
Kraammarkt	18

Eeuwfeest röntgenstraling legt accent op "stralende toekomst"

Conrad Röntgen

Interview met de Stichting Herdenking 100 jaar röntgenstraling

Op 8 november zal het precies honderd jaar geleden zijn, dat Wilhelm Conrad Röntgen tijdens experimenten met kathodestraalbuizen een nieuw soort stralen ontdekte: X-stralen, die later naar hem vernoemd werden. Zijn ontdekking bleek van enorme betekenis voor de medische wetenschap en gaf haar een nieuwe wending.

Als men de hand tussen de kathodestraalbuis en een scherm houdt, zie je de donkere schaduwen van de handbotten in het minder donkere schaduwbeeld van de hand. Zo beschrijft in 1895 de dan 50-jarige Röntgen het effect van wat hij een "nieuw soort stralen" noemde: de eerste röntgenfoto van de hand van de ontdekker zelf.

Systematisch onderzocht hij vervolgens de eigenschappen van deze nieuwe stralen. Toegepast in technische apparaten bleken de röntgenstralen sindsdien bruikbaar op talloze gebieden; bij materiaalonderzoek, in de kunst, in de astronomie en vooral ook in de geneeskunde.

Dankzij dit doorlichten zijn in de strijd tegen tuberculose in de eerste helft van deze eeuw 65 miljoen mensenlevens gespaard, zo berekende in de jaren vijftig de natuurkundige en Nobelprijswinnaar Compton.

"Op dit moment worden in Nederland jaarlijks ruim acht miljoen röntgenonderzoeken uitgevoerd. Je zou dus kunnen zeggen dat elke Nederlander er eens in de twee jaar mee te maken krijgt. Ook tandartsen maken veelvuldig röntgenfoto's, zo'n 4 miljoen per jaar en voor de 45.000 mensen bij wie kanker wordt ontdekt, is bestraling een belangrijk middel bij het bestrijden van deze ziekte," constateert dr. J. Hoogenhout, voorzitter van de Stichting Herdenking 100 jaar Röntgenstraling.

Onnodige angst

Over de bekendheid met röntgenstralen bij het grote publiek heeft de stichting dan ook geen klagen. Met de kennis is het echter anders gesteld, zo ervaren de bestuursleden. "Dat merken we voortdurend aan de vragen waarmee laboranten op de röntgenafdelingen geconfronteerd worden," zegt G. Bos, staffunctionaris van de Nederlandse Vereniging van Radiologisch Laboranten (NVRL) en secretaris van de stichting. "Vooral als er een televisieprogramma is uitgezonden over straling en radio-activiteit," vult mevrouw N. de Haan (NVS), vice-voorzitster en stralingsdeskundige aan de Vrije Universiteit, aan.

"Straling lijkt geheimzinnig," vervolgt de vertegenwoordigster van de Nederlandse Vereniging voor Stralingshygiëne. "Je kunt het niet zien, voelen of horen en dat maakt het bedreigend. Bovendien is de wetgeving tegen straling veel stringenter dan die voor bijvoorbeeld chemische stoffen. Dat kan de indruk wekken dat het extreem gevaarlijk is. Die onnodige angst willen we wegwerken door te laten zien hoeveel goeds röntgenologie teweeg brengt. Zoiets bekends als dotteren bijvoorbeeld zou zonder röntgenstraling niet mogelijk zijn."

Stralingsbescherming

Voorlichting aan het grote publiek zal in oktober 1995 dan ook niet onopgemerkt blijven. In overleg met de Nederlandse Kankerbestrijding (Koningin Wilhelmina fonds) bestudeert de stichting de mogelijkheden voor het samenstellen van een televisiedocumentaire. Ook is aansluiting gezocht bij de Wetenschaps- en Techniek Week, die jaarlijks in oktober wordt georganiseerd. Het bestuur heeft hoge verwachtingen van de Open Dag Radiologie op 11 november in ruim 200 ziekenhuizen en onderzoeksinstituten, waar radiodiagnostiek en radiotherapie worden toegepast. "Iedereen kan dan in zijn of haar regio een röntgenafdeling bezoeken, de apparatuur bekijken, vragen stellen en zien welke maatregelen we nemen om mensen tegen de gevolgen van

straling te beschermen. Stralingsdichte röntgenkamers bijvoorbeeld en de persoonsdosimeters, die de stralingsdosis tijdens het werk meten. Elke dag worden ze door een erkende dosimetriedienst leeggelezen," zegt mevrouw De Haan.

Exposities

Hoogtepunt van de publieksvoorlichting is een tentoonstelling in het Haagse Museum dat voortgekomen is uit het vroegere Museum voor het onderwijs en dus kan bogen op een rijke ervaring in het overdragen van kennis. Jaarlijks trekt het enkele honderduizenden bezoekers vooral in de leeftijd van 12 tot 18 jaar.

De voorbereidingen voor de röntgententoonstelling dateren al van 1991 toen vanuit de NVRL contact is opgenomen met het Deutsches Röntgen-Museum te Remscheid-Lennep, de geboorteplaats van Röntgen (1845). Dit museum beschikt over een uitgebreide collectie historisch materiaal, foto's en apparatuur, zoals de Siemens röntgenkogel, waarvan er tussen 1933 en 1965 40.000 exemplaren in gebruik waren. Een deel van de expositie in het Museum zal van dit museum geleend worden. Het Museum en zijn medewerkers zorgen voor een aantrekkelijke presentatie op 300 vierkante meter expositieruimte. In samenspraak met de stichting worden interactieve programma's, modellen en educatief materiaal ontwikkeld over de natuurkundige achtergrond en hedendaagse toepassingen. De tentoonstelling wordt rond de herfstvakantie op 16 oktober 1995 geopend en loopt tot en met de voorjaarsvakantie in 1996.

Ook Museum Boerhave in Leiden organiseert in 1995 een expositie over de ontwikkelingen in de fysica, die vooraf gingen aan de ontdekking van röntgenstraling en de eerste decennia van het gebruik ervan.

Wetenschappelijk congres

Een ander hoogtepunt van het Röntgen-eeuwfeest richt zich op de medische kant: een wetenschappelijk congres voor leden van de zes deelnemende beroepsverenigingen. Het wordt op 20 oktober in het Haagse Congresgebouw geopend door mevrouw dr. E. Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het wetenschappelijke programma krijgt internationale kleur door gerenommeerde buitenlandse sprekers, onder andere uit de Verenigde Staten.

Naast een historisch overzicht ligt het accent van deze vakbijeenkomst op de toekomst en de nieuwste ontwikkelingen, zoals 3D/virtual imaging.

Uit: Siemens Medisch Magazine, Maart 1995

NIEUWE KLEDING ! ?

Binnenkort loopt de huurovereenkomst met de wasserij af voor onze dienstkleding, zoals deze in 1990 is ingezet.

Al weer 5 jaar hanteren wij de huidige kledinglijn en het zal niemand ontgaan zijn, dat deze lijn aan vervanging toe is zowel op modieus gebied dan wel als gevolg van slijtage.

Om die reden is de kledingcommissie weer bij elkaar geroepen en om het geheugen op te frissen, dit zijn namens het IZB:

de dames:	de heren:
Liesbeth Daalmans,	Rinus van de Broek
El van Erven	Ted van der Heyden
Jeanne van Beynen	Joop Hamans

Tevens is er een afvaardiging van onze wasserij De Zon nauw bij betrokken.

Om nu op een democratische wijze zoveel mogelijk aan ieders wensen te voldoen, is de commissie voornemens om een aantal kledinglijnen aan jullie te tonen via paspoppen in de vide van het ziekenhuis. Deze stille modeshow zal vergezeld gaan van een enquête, waarop iedereen die dienstkleding draagt zijn mening kan geven en een keuze kan maken.

Uit deze enquête volgt dan automatisch een nieuwe kledinglijn, welke integraal in het ziekenhuis zal worden gehanteerd.

Eerdere afspraken danwel bestuursbesluiten met betrekking tot keuze van jurken, broekrokken en pantalons blijven onverkort. Dit geldt ook voor hen die dienstkleding dragen voor eigen rekening.

Wij verzoeken u serieus mee te werken aan deze enquête. Wij houden u op de hoogte van de stand van zaken.

De Kledingcommissie

Samenhangend stelsel

Projectleider en -medewerkster aan het werk

Hoewel de meesten van ons ze nog niet kennen, zijn Anja Rexwinkel en Martin Gloudemans in de gezondheidszorg zeker geen nieuwe gezichten. Beiden deden binnen deze sector een hoop ervaring op. Ervaring die zij vanaf 1 september gebruiken om het project samenhangend stelsel van de ROOZ-ziekenhuizen tot een goed einde te brengen.

Door veranderingen in de onderwijsvoorziening binnen de gezondheidszorg, ontwikkelingen in de verpleegkundige beroepsuitoefening en een veranderende zorgvraag, moeten zorginstellingen zich beraden op de vraag hoeveel verpleegkundig en verzorgend personeel én welk kennis- en vaardigheidsniveau zij in de toekomst denken nodig te hebben.

In West-Brabant zetten daarom de ROOZ-ziekenhuizen een projectstructuur op waarin de betrokken zorginstellingen zowel afzonderlijk als gezamenlijk zich op deze ontwikkelingen kunnen voorbereiden. Die projectstructuur bestaat, kort gezegd, uit een projectgroep, projectbureau en werkgroepen op instellingsniveau.

Zoals u in het vorig artikel over het samenhangend stelsel kon lezen, heeft de projectgroep haar voorbereidend werk gedaan en is het vanaf 12 oktober de beurt aan de werkgroepen.

Vraag inventariseren

Om sturing aan het project en dus ook aan de werkgroepen te geven, werden voor de duur van één jaar projectleider Martin Gloudemans en projectmedewerkster Anja Rexwinkel aangesteld. De werkgroepen gaan onder leiding van de projectleider en met samenwerking van de projectmedewerkster de zorgvraag in kaart brengen.

Op basis van deze inventarisatie en de door de regionale experimenten geformuleerde functie-niveau-typeeringen gaan de werkgroepen bepalen hoeveel verpleegkundigen of helpenden van welk niveau er op een bepaalde afdeling of binnen een instelling nodig zijn. Deze gegevens vormen straks de basis voor het overleg met de onderwijsinstellingen.

Tachtig en twintig

Hoewel Martin en Anja sinds 1 september hun kantoorruimte in De Baronie hebben, werken ze beiden voor alle zes de ROOZ-ziekenhuizen. De tachtig procent, die Anja aan het project werkt, verdeelt ze in principe over de vijf werkdagen. Martin daarentegen zullen we alleen op vrijdag tegenkomen. Hij werkt slechts twintig pro-

cent voor de ROOZ-instellingen. Als reden waarom Anja en Martin in De Baronie zitten, noemen ze de beschikbare ruimte en de korte lijn naar de voorzitter van het project Ad Jongmans, hoofd klinische zorg van dit ziekenhuis.

Zijn ervaring

Martin geeft, zoals zijn functienaam al doet vermoeden, de dagelijkse leiding aan het project en heeft als zodanig ook zitting in de projectgroep. Bovendien zorgt hij voor inbreng van de nodige externe deskundigheid. Na zijn

opleiding tot onderwijssocioloog deed hij als onderwijsmanager en als modulen-coördinator van de inserviceopleiding tot A-verpleegkundige al de nodige ervaring op.

De afgelopen vijf jaar deed Martin daar, als projectleider bij één van de zes regionale experimenten, nog een flinke schep bovenop. Het experiment in Oost-Brabant, beter bekend als Dommel - Dieze, kende twee accenten. Verheldering van verantwoordelijkheden tussen onderwijs en gezondheidszorg, toegespitst op de rechtspositie van beide partijen, én toeleiding naar het samenhangend onderwijsstelsel.

Haar ervaring

Anja is van oorsprong verpleegkundige. Ze werkte in het Ignatius Ziekenhuis eerst zeven jaar op de kraam/ gynaecologie-afdeling en later als praktijkbegeleidster.

Haalde haar derde, tweede en eerstegraads onderwijsbevoegdheid verpleegkunde en gaf les aan leerlingverpleegkundigen en -ziekenverzorgenden. Bovendien deed Anja praktijkervaring op met functiedifferentiatie tijdens een project op de peri-neonatologie/kinderafdeling van het Ignatius Ziekenhuis. En alsof dit allemaal nog niet genoeg is, doet ze nu de tweejarige opleiding Master of Science in Nursing. Een opleiding die te vergelijken is met die van doctorandus in de verpleegwetenschappen.

Voorbereidingen

De instellingswerkgroepen werden op 12 oktober in het congrescentrum van Medisch Centrum de Klokkenberg geïnstalleerd. Wat deden Martin en Anja tot die tijd?

“Eerst hebben we in de ziekenhuizen een inventarisatie gedaan van het aantal medewerkers, de niveaus, het aantal bedden enzovoort. Eigenlijk een soort foto van de huidige situatie gemaakt. Die presenteerden we de twaalfde. Daarnaast hebben we concreet toegewerkt naar de 12de oktober. Dit wil zeggen: opdrachten formuleren voor de werkgroepen en een planning maken.”

Goede werksfeer

Hoe kijken de twee tegen hun klus aan? “Onze ervaring tot nu toe is dat er in de ziekenhuizen een positief klimaat heerst. Over het samenhangend stelsel is natuurlijk al heel wat gesproken; nu we daadwerkelijk aan de slag gaan, krijgen we goede medewerking. Alle betrokkenen zijn er zich van bewust dat er hard moet worden gewerkt. Uiteraard liggen er gevoeligheden rond de herindeling van functieniveaus. Daar zullen we heel zorgvuldig mee om moeten gaan. Er komt straks dan ook een aparte werkgroep die zich gaat bezighouden met de sociale aspecten van de functie-indelingen.”

Bereikbaarheid

Anja en Martin zijn telefonisch in De Baronie bereikbaar. Hun eigen telefoonnummer is (076) 527 71 58. Mocht dit niet lukken, probeer het dan gerust via de secretaresse van de klinische zorg van ziekenhuis de Baronie. Haar telefoonnummer is (076) 527 71 37.

Hoe zit het met de verpleeghuizen?

Net zoals ziekenhuizen, hebben ook verpleeghuizen te maken met veranderingen binnen het onderwijsstelsel. Daar verdwijnen immers ook de inservice-opleidingen naar andere onderwijsinstellingen.

Voor de verpleeghuizen in de regio West Brabant is er momenteel overleg tussen Ad Jongmans, hoofd klinische zorg van De Baronie én voorzitter van de projectgroep samenhangend onderwijsstelsel, en Cor Limbeek sectorhoofd interne zorgzaken van Aeneas., die namens deze verpleeghuizen spreekt.

Zoals het er nu naar uit ziet, zetten de verpleeghuizen een vergelijkbaar project op als dat van de ziekenhuizen. Ook dit project zal begeleid gaan worden door Martin Gloudemans.

“Zover is het echter nog niet, de regionale verpleeghuizen zijn in een iets andere fase dan de ziekenhuizen”, aldus Martin.

NOTEERT U EVEN?

Op donderdag 16 november verwelkomen wij circa 60 bibliothecarissen, verenigd in de Centrale Catalogus Ziekenhuizen, die naast de normaal terugkerende agendapunten het thema

“verpleegkundige bibliotheek”

verder uit zullen diepen.

Boekhandel Scheltema Holkema Vermeulen uit Amsterdam zal rondom dit thema tegelijkertijd een uitgebreide presentatie verzorgen in het documentatiecentrum. Te zien zijn onder meer CD-ROM en CD-I, boeken en naslagwerken. Ook directe bestelling van boeken is mogelijk.

Sinds kort is de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen met een WWW-dienst (Medical Information Centre) op Internet bereikbaar.

Via deze dienst kan men een catalogus raadplegen, documenten bestellen, inhoudsopgaven van Nederlandse medische tijdschriften raadplegen en zoeken in een database met gegevens en samenvattingen van alle medische proefschriften, sinds medio 1994.

Ook deze nieuwe service zal door medewerkers van de KNAW getoond worden. Misschien een eerste aanzet van het Ignatius op Internet!

Het programma in vogelvlucht:

- woensdag 15 november van 12.00 tot 18.00 uur en donderdag 16 november van 9.00 tot 18.00 uur presentatie in het documentatiecentrum;
- demonstratie van de KNAW alleen op donderdag vanaf 13.00 uur.

U bent van harte welkom.

Voor meer informatie:

Jan van Trier,
Documentatiecentrum,
toestel 8833

TUSSENRAPPORTAGE VAN DE BIG-COMMISSIE IZB

Wat heeft de BIG-commissie tot nu toe gedaan?

De BIG-commissie is reeds enige tijd doende de voorbehouden handelingen voor verpleegkundigen van standaard- en special care-afdelingen in kaart te brengen.

Inmiddels heeft de commissie ook de beschikking over de definities van de respectievelijke voorbehouden handelingen zoals die door de Raad BIG (juni 1995) zijn vastgelegd.

De BIG-commissie IZB heeft deze definities als kader overgenomen, hoewel er enige inconsequenties zitten in het totaalbeeld van de voorbehouden handelingen.

Totaallijst voorbehouden handelingen

Inmiddels is een totaalijst van voorbehouden handelingen opgesteld waaraan de afdelingslijsten getoetst zullen worden.

De afdelingslijsten zullen door de verpleegkundige leiding worden doorgesproken met de behandelend artsen van de afdeling. Uiteindelijk dient de lijst, waarop de voorbehouden handelingen voor die specifieke afdeling zijn vastgelegd, door het bestuur na overleg met de medische staf te worden vastgesteld.

Hoe zal de lijst van voorbehouden handelingen op de afdeling worden ingevoerd?

De BIG-commissie zal nog concreet adviseren over het per unit-afdelingen vastleggen van:

- de manier van toetsen van kennis/vaardigheden;
- de randvoorwaarden;
- zorgvuldige opdrachtverstrekking;
- periodieke toetsing;
- vervolgtraject bij onvoldoende toetsing.

Registratie van verpleegkundigen

Inmiddels is van overheidswege bepaald hoe de registratie van verpleegkundigen in de praktijk moet gaan verlopen. Per regio krijgen de verpleegkundigen een beperkte termijn de mogelijkheid zich te laten registreren. De regio's zijn onderverdeeld naar postcodes. Bepalend voor de regio is de

POSTCODE VAN HET WOONADRES VAN DE VERPLEEGKUNDIGE.

Inschrijving is alleen mogelijk, indien je eigen regio "aan de beurt is". Bij de leiding van de KZ is een lijst beschik-

baar van de regio-verdeling en de periodes waarin inschrijving mogelijk is.

Onze regio (te weten postcode 4300-5199) is tot regio 7 benoemd en als registratietermijn zal gelden: 15 november 1996 tot 1 december 1996.

Binnenkort zullen alle bij de instelling bekend zijnde verpleegkundigen via de interne post, op naam, een informatieblad "Registratie Nieuws" krijgen toegezonden, waarbij zij uitvoerig worden geïnformeerd over de regels der registratie.

Voor vragen over de registratie, dan wel BIG-kwesties in het algemeen kunt u terecht bij de

BIG-commissie:

voorzitter Rob De Vooght : toestel 8186
secretaris Fieke Ammeraal : toestel 8069

Tentoonstelling LIJF & LEED

Het zieke en gezonde lichaam

14 10-1995 - 21 -10-1995

In de tentoonstelling wordt met historische en moderne objecten, zoals skeletten, natte en droge preparaten, anatomische afbeeldingen, was-, gips- en papiermaché modellen eens letterlijk zicht gegeven in en op het menselijk lichaam. Met bruiklenen uit de vier grote anatomische en pathologische collecties in Nederland, van de universiteiten Amsterdam, Groningen, Leiden en Utrecht is voor volwassenen en jeugd een spannende en instructieve presentatie gemaakt.

Wij willen op deze manier de tentoonstelling onder de aandacht van het publiek brengen.

Mocht u meer informatie over de tentoonstelling wensen, dan kunt u contact opnemen met de

Afd. Presentatie van Museum Boerhaave,
telefoon 071 - 5214224.

Mijn naam is...

Marlies Aarts (50)
polikliniek assistente
orthopaedie

Film:	Fatal attraction
Muziek:	Van Queen tot Mozart
Grootste hekel aan:	achterbaksheid, oneerlijkheid
Eten:	de franse keuken
Jitgaan:	terrasje, schouwburg
Hobby:	tennis, bridge
Land:	Frankrijk
Tijdschrift:	Libelle
Boek:	De wilde zwanen, Jung Chang
Krant:	De Stem
Man:	mijn schoonvader
Vrouw:	mijn moeder
Drank:	sherry, wijn

Weet je dat...

Ik al jaren mijn vakanties doorbreng in Frankrijk? Ik ben wat je noemt een echte francofiel.

Frankrijk staat voor mij gelijk aan een paar weken leven in de zon en met alle tijd van de wereld. De pain en de vin binnen handbereik naturellement.

Ik heb al veel streken van Frankrijk bezocht maar naar de Provence ga ik toch het liefst. Je hebt daar alles binnen handbereik: prachtige natuur, mooie steden en de mensen spreken me aan. Dat laatste geldt trouwens voor alle Fransen.

Weet je, de francozen zijn niet zo materialistisch als wij. De huizen zijn niet zo tip-top in orde zoals bij ons en van strak aangelegde voortuintjes hebben ze nog nooit gehoord. Ze besteden hun vrije tijd nu eenmaal liever aan jeux des boules dan aan de hogedrukreiniger voor de buitengevel. Fransen zijn ook wat je noemt echte familie-mensen. Ze leven veel met elkaar en wij Nederlanders leven, heb ik het gevoel, toch ook veel langs elkaar.

Frankrijk ligt gelukkig niet te ver weg. Landen als Afgelegenrijen en Verwegistan trekken me niet zo. Je moet eerst zo'n grote plas over..... Nee, Europa is mij ver genoeg.

Dit jaar hebben mijn man en ik overigens weer eens gekampeerd, in een tent dus. Mensenkinderen, wat is dat afzien. Alleen al voor het uit- en aankleden in zo'n

kleine ruimte heb je een diploma Papendal nodig. En het lijkt in een tent ook nooit opgeruimd. Niks voor mij dus.

De Nederlanders op de camping vielen overigens meteen (weer) op: ze houden niet alleen in eigen land hun huis en tuintje keurig, zelfs de caravan is door Jan des Bouvrie ingericht, gatsiederrie. Volgend jaar dus gewoon weer een frans hotelletje.

Het zal je niet verbazen dat mijn man en ik graag ooit in Frankrijk zouden gaan wonen. Je weet wel in zo'n opknaphuisje met een leuk tuintje en uitzicht over de campagne. Met liefst een tennisbaan en wat leuke kennissen in de buurt. En ook niet te ver in het zuiden des lands, want we moeten dan wel "even" op en neer naar de kinderen in Nederland kunnen.

Neen, Frankrijk is het wel voor mij. Dus, wie weet. Mocht je, laten we zeggen over een jaar of vijftien, eens door de binnenlanden van Frankrijk rijden en je ziet een schattig petit maison, omgeven door tennisbanen en "leuke kennissen", dan mag je er gif op innemen:

Marlies zit met haar valies iets boven Nice!

En geef dan nu het woord maar aan...

H. Kruls, orthopaedisch chirurg.

Hanneke Kuijpers

CURSUS:

Vrouwen nemen de leiding

Een training voor vrouwen om hun leiderskwaliteiten op te sporen, te onderkennen en te oefenen, zodat zij gestimuleerd worden hun stem te laten horen in buurtgroepen, politiek, werk en maatschappelijke organisaties.

- Vier bijeenkomsten op donderdagavond van 19.30 tot 22.00 uur.
- Kosten f. 45, --

Aanmelden: Pasbaan 17
4811 GM Breda
Telefoon: 076 - 5148365

of bij: Jeanne van Houtum
Telefoon: 076 - 5258029 / 5877206

Lezen in clubverband ?

23 Oktober a.s. begint de opstapcursus literatuur voor vrouwen, op Pasbaan 17 Breda, op maandagmiddag van 13.30 tot 15.30 uur.

De cursus bestaat uit zes bijeenkomsten tussen oktober 1995 en maart 1996.

- * Kosten: f. 60, —
- * Aanmelden bij: Pasbaan 17
4811 GM Breda
Telefoon: 076 - 5148365
met vermelding: opstap literatuur
- * of bij: Jeanne van Houtum
Telefoon: 076 - 5258029 / 5877206

LET OP
VET

Voorlichting goede voeding op afd. Cardiologie

In het kader van preventie van welvaartsziekten, hart- en vaatziekten in het bijzonder, zal een diëtist van het IZB wekelijks een voorlichtingsbijeenkomst gaan verzorgen op de afdeling cardiologie. Hiermee zal de afdeling diëtetiek tegemoet komen aan de behoefte aan informatie over voeding van patiënten op deze afdeling. Aan de hand van een aantal spelregels voor goede voeding wordt besproken, hoe gezond en lekker prima kunnen samengaan. Er zal vooral worden ingegaan op het beperken van de hoeveelheid vet in de voeding. Aan het eind van de bijeenkomst krijgen de deelnemers een speciaal samengestelde info-map uitgereikt. Deze info-map bevat een brochure waarin de mondeling verstrekte informatie nog eens op een rijtje wordt gezet. Verder zijn ondersteunende folders, een vettabel en een kwis toegevoegd. De kwis kan thuis met familie of vrienden worden gemaakt. Op deze wijze wordt ook de omgeving van een patiënt erbij betrokken. Dit kan het in praktijk brengen van goede voedingsgewoontes gemakkelijker maken.

De voorlichtingsbijeenkomst duurt een half uur en is bestemd voor patiënten van de afdeling cardiologie en hun partners. Personeel van de afdeling is ook te allen tijde welkom. Aanmelding geschiedt door middel van een folder, die door de voedingsassistentes wordt uitgereikt. Vanaf medio oktober zullen de bijeenkomsten van start gaan.

A. van Tongeren,
diëtist

Voor u gelezen:

EEN ONSIMPATAKE TIEK

Ik had 9 flessen whisky in mijn kelder en 1 vrouw in mijn huiskamer en nadat ik op 'n avond een fles had genuttigd, ongezellig op m'n eentje omdat zij niet meedronk, gelastte ze mij de volgende dag de resterende 8 flessen leeg te gieten in de gootsteen en zo niet ..... dan !

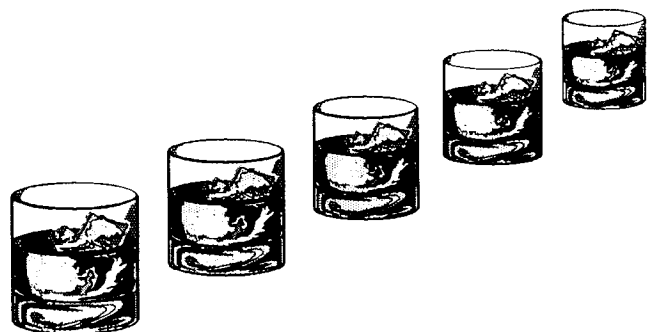
Gedachtig de oude wijsheid dat men een onplezierige taak het beste meteen kan uitvoeren begon ik dus ook maar met de 1ste fles en goot de inhoud in de keukengootsteen, rechtstreeks in het ronde gat van de afvoerpip, met uitzondering van 1 glas dat ik leegdrank. Ik trok vervolgens de kurk uit de 3de fles, die ik leegdrank op 1 glas na, dat ik leeggoot in de keukengootsteen, rechtstreeks in het gat van de afvoerpip. Toen trok ik de fles van de 5de kruk en goot de whisky in de gatsteen precies in de ronde goot van de afvoerpip. Hierna trok ik de flurk van de /de kles en goot die leeg in het ronde keelgat van mijn afvoerpip. Zo ging sistimatisch door, tot ik de laatste flerk uit de kus had getrokken en leeggegoten in de geutelkooksteen, die ik leegdrank.

Toen ik klaar was, hield ik met één hand de keuken overeind en telde met de andere het aantal lege gootstenen, glazen en flazen en pas toen ik had vastgesteld, dat het er inderdaad 119 waren, ging ik even liggen uitrusten op het aanrecht.

Dit is een exact verslag van de wijze waarop ik mij gekweten heb van een onsimpatake tiek, mij opgedragen door mijn onsimpanote echtgetieke en ik ben niet half zo verondersteld als u teut dat ik ben.

Ik voel me alleen wat draaierig omdat de keuken telkens voorbijkomt en ik te moe ben om nog weer eens na te tellen of ze alle 90 wel hun gootsteen hebben leeggooit in de keukenfles precies in 't ronde pijpje van mijn afvoergat.

Auteur bij redactie bekend.

PERSBERICHT

Minister Borst op 23 oktober in discussie over medezeggenschap in de gezondheidszorg

Op maandag 23 oktober a.s. komt de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw dr. E. Borst-Eilers naar Tilburg. Zij zal als gastspreker optreden in een publiek debat dat de plaatselijke afdeling van D66 organiseert over de gezondheidszorg.

Als centraal thema voor deze bijeenkomst is gekozen: **Medezeggenschap in de extra-murale gezondheidszorg, kansen en barrières**".

In dit debat zullen onderwerpen van landelijk belang worden aangesneden. Zo mogelijk zal daarbij worden uitgegaan van de situaties in Noord-Brabant. Onder meer zullen de volgende kwesties aan de orde komen:

- toenemende behoefte van patiënten aan een meer zelfstandige rol in het zorgproces;
- dominante positie van zorgaanbieders en zorgverzekeraars;
- geen kostenbeheersing zonder medezeggenschap;
- individualisering en solidariteit;
- spanningen tussen landelijke en decentrale bevoegdheden.

Na de inleiding van de minister zal een discussie plaatsvinden, die onder leiding zal staan van dr. F. van Doorne, lid van de Adviesraad van D66. Hij zal daarbij worden ondersteund door een tweetal deskundigen:

- mevr. M. Stuurman-Jaspers, voorzitter van het College van Advies van de Thuiszorg Midden-Brabant;
- prof. dr. R.K.A. Muffels, bijzonder hoogleraar Ouderbeleid aan de Katholieke Universiteit Brabant.

Er zal gelegenheid zijn de minister vragen te stellen, die op deze onderwerpen betrekking hebben.

Voor deze bijeenkomst zijn behalve leden van D 66 ook leden van andere partijen en voorts personen en instellingen, die bij de extra-murale zorg zijn betrokken, uitgenodigd. Het thema is in het bijzonder interessant voor de leden van organisaties van patiënten, gehandicapten en ouderen. Ook andere belangstellenden zijn op deze avond welkom.

De bijeenkomst vindt plaats in Hotel Mercure, Heuvelpoort 300 te Tilburg, aanvang: 20.00 uur.

Contactpersoon:
dr. D.C. Breedveld,
telefoon 013 - 4684940.

NCRV geeft boek uit over ethische dilemma's van verpleegkundigen

De NCRV gaat in samenwerking met het tijdschrift "Verpleegkunde nieuws" een bundel samenstellen met verhalen van verpleegkundigen over morele en ethische dilemma's, die zij tijdens hun werk meemaken. Verpleegkundigen in Nederland worden opgeroepen hun ervaringen op papier te zetten. Een deskundige redactiecommissie selecteert de 25 meest treffende en leerzame bijdragen voor opname. De uitgave verschijnt in januari 1996.

De bedoeling van het boek is dat de persoonlijke ervaringen van verpleegkundigen hun collega's helpen bij beslissingen, die zij op moreel of ethisch gebied moeten nemen. De NCRV neemt dit initiatief naar aanleiding van de nieuwe ziekenhuisserie Chicago Hope, die deze omroep sinds 8 september elke vrijdag uitzendt. In deze hoogwaardige dramaserie worden verpleegkundigen en artsen dikwijls geconfronteerd met morele en ethische keuzes.

De redactiecommissie van de bundel bestaat o.a. uit een redacteur van "Verpleegkundig Nieuws", een docent van de post-HBO-cursus "Ethiek en recht voor verpleegkundigen" van de Hogeschool Alkmaar, een deskundige van de vakgroep Gezondheidsethiek en wijsbegeerte van de Rijksuniversiteit Limburg/het Instituut voor Gezondheidsethiek te Maastricht en een patiëntenvoorlichter. Alle verhalen worden geanonimiseerd gepubliceerd.

Geïnteresseerde verpleegkundigen kunnen bij de NCRV een toelichting en aanwijzingen voor het schrijven van een verhaal aanvragen, schriftelijk: NCRV, Afdeling marketing & communicatie, Peter de Rooter, Postbus 25000, 1202 HB Hilversum; telefonisch 035 - 6719911 (toestel 397 of 518); per fax: 281 764, of via Internet: <http://www.omroep.nl/ncrv/chope>. Bijdragen moeten uiterlijk 31 oktober 1995 bij de NCRV binnen zijn.

Op z'n lekkerst

Van druif tot wijn en kip in wijnsaus

Het is alweer oktober, de wijnmaand bij uitstek. Voor iedere wijnboer is het elk jaar weer spannend hoe z'n oogst zal uitvallen. In $\pm$ 100 dagen ontwikkelt het vruchtje van de wijnstruik zich tot een rijpe druif, waarin suikers en zuren voorkomen. Tijdens die periode kan er van alles misgaan. Door vorst in het vroege voorjaar vriezen de vruchtjes dood. Te veel regen maakt het sap dun, waardoor er later een slappe wijn ontstaat. Valt er daarentegen te weinig regen, dan kan de druif zich niet ontwikkelen. Hagel en storm kunnen schade veroorzaken. Een fikse bui tijdens het plukken kan ook nog de oogst verknoeien. Geen wonder dus dat de wijnboer blij is als de druiven heelhuids binnen zijn, zodat hij aan de wijnbereiding kan beginnen.

Droog of zoet

Als de wijnmaker het sap helemaal laat uitgisten, krijgt hij een droge wijn. Alle suiker is omgezet in alcohol en de wijn is droog van smaak. Rijpe of zelfs overrijpe druiven barsten soms van de suiker. Daarvan kan de wijnmaker verrukkelijke zoete wijnen maken. Maar niet als hij de gistcellen hun gang laat gaan. Door op een bepaald moment (wijn)alcohol aan het gistende sap toe te voegen, stopt de gisting. Gistcellen kunnen namelijk boven de 14 à 15% alcohol niet meer werken. De suikers die nog niet omgezet waren, geven de wijn z'n zoete smaak.

Kijken en proeven

Als u door Frankrijk over de autoroute du soleil naar het zuiden rijdt, passeert u veel wijnstreken. In al die gebieden kunt u een kijkje nemen bij de wijnboer.

Proeven hoort daar natuurlijk ook bij. In de grotere plaatsen is ook bijna altijd een maison de vin. Daar vindt u allerlei informatie over de wijnen van de streek. Ook over de manier waarop ze gemaakt worden.

Wijn kiezen

Op zoek naar een lekkere rode wijn voor bij de pizza? Dat kan niet zo moeilijk zijn. Maar staat u eenmaal voor het enorme assortiment rode wijnen, dan wordt kiezen toch nog lastig. Ze zijn ongetwijfeld allemaal lekker, maar welke wijn past het beste bij uw smaak en bij die pizza? Om de keuze makkelijk te maken zijn de wijnen in smaaktypes verdeeld. Voor elke type wijn is er een aanduiding. Raadpleeg onderstaande tabel.

Veel gerechten worden met wijn klaargemaakt. Hieronder volgt nog een recept van:

Kip in wijnsaus

Benodigdheden: 1 ui, teentje knoflook, 250 gr. champignons, 25 gr. boter, 50 gr. spekreepjes, 4 kippebouten, 1/4 ltr. rode of droge witte wijn, 1/4 ltr. bouillon (= half tablet), volle eetl. maizena, theel. mosterd, zout en peper.

Pel en snipper de ui en de knoflook. Borstel de champignons schoon en snijd ze in vieren.

Verhit de boter in de braadpan en bak de spekblokjes goudbruin. Voeg de kippebouten toe en bak ze rondom bruin. Voeg ui, knoflook en champignons toe en bak ze circa 2 min. mee.

Schenk de wijn en de bouillon erbij en laat de kip met een deksel op de pan, zachtjes 3/4 - 1 uur stoven. Keer de bouten halverwege.

Roer de maizena met 2 eetl. water tot een glad papje en bind hiermee het stoofvocht. Breng het gerecht met mosterd, zout en peper op smaak.

Lekker met gekookte of gebakken aardappelen en sperziebonen.

Smakelijk en proost !

Kleur	Smaaktype	Omschrijving
donkerrood	robuust	lekker bij o.a. vlees en wild
roze	fruitig	lekker bij o.a. vlees, pizza's, hartige taarten en kaas
groen	droog	lekker bij o.a. mosselen, vis en kip
lichtgroen	half-droog	lekker bij o.a. salades en koude vleesschotels
lichtgeel	half-zoet	lekker bij o.a. fruitsalades en nagerechten
geel	zoet	lekker bij o.a. zoete nagerechten en gebak

Diabetes verpleegkundige is geen "SUIKERTANTE".

Al een half jaar werkt Truus Teulings als diabetes verpleegkundige, niet alleen op de polikliniek maar ook gaat zij op stap door het ziekenhuis om met andere verpleegkundigen van gedachten te wisselen.

Na haar opleiding tot verpleegkundige in het Rode Kruis ziekenhuis in den Haag heeft zij vijf jaar gewerkt op de interne afdeling van het voormalige St. Laurens ziekenhuis in Breda.

Om zich verder te specialiseren tot dialyse-verpleegkundige kwam zij naar het Ignatius Ziekenhuis, volgde de opleiding en werkte 15 jaar met veel plezier op het kunstnieren centrum.

Meerdere malen werd zij geconfronteerd met diabetespatiënten. Daarbij kwam zij tot de ontdekking dat - ondanks haar opleidingen en ervaring als verpleegkundige - zij slechts beperkt op de hoogte was van de zorg voor de patiënt met diabetes mellitus. Voor haar was dat de reden om zich hier meer in te gaan verdiepen.

Vanaf 1992 kon zij op de interne polikliniek gaan werken als diabetes-verpleegkundige. Door haar collega Marijke Bellen werd zij fantastisch ingewerkt.

Dat de leerstof uit de A-opleiding heel basaal en snel weggezaakt was, werd haar spoedig duidelijk. Mede daarom ging zij in Bunnik gedurende zes maanden de opleiding tot diabetes-verpleegkundige volgen. Deze specialisatie haalt niet alleen de oude kennis naar boven maar geeft er een dermate verdieping aan dat het lijkt alsof er een hele nieuwe wereld voor je open gaat.

Er is immers op het gebied van zorg voor de diabetespatiënt zo ontzettend veel veranderd en vernieuwd in een paar jaar. Hierbij kan men denken aan nieuwe technieken, meetapparatuur, insuline-pennen, enz. Maar vooral de benadering van de patiënt met diabetes.

Samen met Marijke deelt Truus één formatieplaats. Twee middagen per week assisteert zij bij het spreekuur van dr. Veldhuizen.

Haar taak bestaat dan uit het geven van instructie en voorlichting aan patiënten, zoals:

- het leren omgaan met diabetes;
- informatie geven over insulinespuiten en -pennen;
- het meten van bloedsuikergehalte en de zelfcontrole instrueren;
- het onderkennen van hypo- en hyperglycaemie.

Tevens vinden algemene controle plaats van de voeten en van de spuitplaatsen.

De voeten worden minimaal één keer per jaar gecontroleerd op wondjes, standsafwijkingen, eelt, enz.

Op de spuitplaatsen kunnen spuitinfiltraten optreden en daardoor weer wisselende bloedsuikers veroorzaken.

Naast haar polikliniek-activiteiten bezoekt Truus de verpleegafdelingen.

Na een enquête, die afgenomen is onder verpleegkundigen op de verpleegafdelingen, bleek dat er behoefte was aan meer voorlichting en instructie. Naar aanleiding van deze vraag is er formatie-uitbreiding gekomen.

In haar klinische lessen vertelt zij over het werk van de diabetes-verpleegkundige en over haar ervaringen. Zij informeert de collega's over de nieuwe ontwikkelingen, maar heeft ook veel behoefte aan de ervaringen en vragen van de verpleegkundigen uit het werkveld, om op die manier samen tot verbetering te komen van de zorg aan de diabetespatiënt.

Verpleegkundigen zien haar gelukkig niet als iemand die als een "suikertante" een lesje komt geven, maar als een collega waarmee een werkervaring besproken kan worden en waar zo nodig bijgestuurd wordt.

BALKJES

Te koop

Toyota Corolla 1.3 5XL, kleur wit, bouwjaar 1987, APK tot juli 96, prijs f. 5.500,-. Telefoon: 076 - 5933714.

Te koop

Renault Clio, RT, 1.8, grijs metallic, bouwjaar 1991, centr. deurvergrendeling met afstandsbediening, trekhaak, no start tegen diefstal, 71.000 km. Vraagprijs n.o.t.k. Telefoon 076- 5211504, na 18.00 uur.

Te koop

- Fietsendrager (Batavus) voor op het dak van de auto (gootjes);
  - set buitenspiegels (t.b.v. caravan) op beugel.
- Bob Leclercq, POO, toestel 8142.

Te koop

Antiek grenen "side-table", 155 x 40 cm., 3 laden, f. 850,-. J. Lucieer, toestel 8006 of 076-5017874.

Ik ben nog steeds op zoek naar een **eengezinswoning** in Breda of omgeving. Huur tot f. 1.000,-. Als je iets weet, neem dan contact op met Helma van Raesfeld-Meyer, telefoon 0165-548757 of toestel 8128.

Schadelijke stoffen op het werk bij KINDERWENS en ZWANGERSCHAP

(vervolg artikel Medio sept. '95)

Welke maatregelen?

Een bedrijf waar wordt gewerkt met stoffen die voor de voortplanting schadelijk zijn, moet maatregelen treffen om de blootstelling zodanig te beperken, dat deze onder het zogenaamde veilige blootstellingsniveau blijft. In geen geval mag de zogenaamde MAC-waarde (Maximaal Aanvaarde Concentratie) overschreden worden. Voor alle stoffen waaraan blootstelling op kan treden, moet uw werkgever een veilig blootstellingsniveau (laten) vaststellen. Zo'n beoordeling moet door deskundigen worden uitgevoerd.

De werkgever moet maatregelen zoveel mogelijk aan de bron treffen. Dat wil zeggen: bij de stof zelf of op de plek waar de stof vrij kan komen. Voorop staat: **een gevaarlijke stof vervangen door een minder gevaarlijke**. Wanneer dit niet mogelijk is moeten andere maatregelen aan de bron getroffen worden: de bron afschermen of inpakken, een gesloten systeem hanteren. Levert dit onvoldoende bescherming, dan moet verontreinigde lucht worden afgevoerd door afzuiging of ventilatie. Pas in de laatste plaats mogen persoonlijke beschermingsmiddelen worden ingezet als brillen, handschoenen, filtermaskers.

Voor mutagene stoffen kan geen veilig blootstellingsniveau worden aangegeven. Daarom mag bij deze stoffen slechts van bovenstaande volgorde van maatregelen worden afgeweken, wanneer dit om technische redenen niet anders kan. Mutagene stoffen moeten in veel gevallen dus vervangen worden door niet-mutagene stoffen.

Werkt u met kwik of kwikalkylverbindingen?

Vrouwen in de vruchtbare leeftijd moeten blootstellen aan kwikalkylverbindingen zoveel mogelijk vermijden. Voor het werken met kwik is voor hen overigens een speciale MAC-waarde vastgesteld.

Werkt u met lood of loodverbindingen?

Dan gelden speciale voorschriften, zoals verplichte metingen van lood in de lucht en in het bloed. Informeer hierover bij uw werkgever of Arbodienst.

Bent u zwanger of geeft u borstvoeding?

Aan uw werkgever, ondernemingsraad, Arbodienst of bedrijfsarts kunt u vragen of er op uw werk stoffen voorkomen, die niet voorkomen op de lijst uit deze folder, maar die voor de voortplanting schadelijke eigenschappen hebben. Ook met deze stoffen is voorzichtigheid geboden.

Werk zelf ook veilig

Uw werkgever dient er dus voor te zorgen, dat u veilig kunt werken met stoffen, die schadelijk zijn voor de voortplanting. Het is aan u als werknemer om "veilig werken" in de praktijk te brengen. Daarom:

- stel u op de hoogte van de risicovolle werkzaamheden en handelingen;
- laat u goed en regelmatig instrueren over hoe veilig te handelen;
- volg nauwgezet de voorschriften op;
- zorg voor een schone werkplek;
- draag schone werkkleding;
- eet, drink en rook niet tijdens het werk;
- was na het werk de handen.

Waarheen bij twijfel of vragen?

De Arboret kent vele voorschriften. Hoewel het opvolgen ervan in de praktijk niet altijd makkelijk blijkt te zijn, dwingen zij er in ieder geval toe om stil te staan bij gezondheidsbedreigende effecten van werk.

Veel werkgevers zijn bereid en gewend om het werk vanwege zwangerschap geschikt te maken; soms kost dat wel moeite en initiatief van de werknemer. In eerste instantie moet u proberen met uw direct leidinggevende afspraken te maken. Wanneer dit geen oplossingen biedt, kunt u op andere instanties een beroep doen:

- uw ondernemingsraad of Commissie Veiligheid, Gezondheid en Welzijn (VGW);
- uw Arbodienst of bedrijfsgezondheidsdienst;
- uw vakbond;
- inspectiedienst SWZ (Sociale Zaken en Werkgelegenheid):

Regio Noord:	050- 225880
Regio Oost:	085- 229177
Regio Noordwest:	020-5812612
Regio Midden:	079- 71010
Regio Zuidwest:	010-4798300
Regio Zuid:	043- 21925

Nadere informatie kunt u krijgen bij:

- informatietelefoon van het Ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid: 070 - 3334455;
- informatiecentrum van het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden: 020 - 5498444.

Afhankelijk van de vraag wordt een tarief in rekening gebracht.

- Chemiewinkel, Onderzoeks- en Adviescentrum Chemie Arbeid en Milieu, Universiteit van Amsterdam: 020 - 5255607 (behandelt in principe vragen van o.m. werknemersgroepen. Kan bij individuele vragen handreiking bieden bij het vinden van het antwoord).
- VSOP ERFO-lijn, voor vragen over erfelijkheid, aangeboren aandoeningen en contact met ervaringsdeskundigen: 02155 - 28555 (op werkdagen tussen 10.00 - 16.00 uur).

Publicaties:

Meer informatie over het overheidsbeleid m.b.t. chemische stoffen en zwangerschap en over de MAC-waarden vindt u in de volgende uitgaven van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, verkrijgbaar bij de SDU Uitgeverij te Den Haag, 070 - 3789880:

- Publicatieblad P145: de Nationale MAC-lijst 1995;
- Publicatieblad P179: Arbeidsomstandigheden en arbeidstijden voor zwangere werkneemsters en werkneemsters, die borstvoeding geven, 1995.

Ten slotte

De oorzaak van onvruchtbaarheid of van een ontwikkelingsstoornis van een kind kan, voor zover de oorzaken bekend zijn, in tal van factoren gelegen zijn. Behalve besef van de gevaren van sommige stoffen is het belangrijk zich de risico's te realiseren, die in andere om-

standigheden kunnen schuilen.

Bijvoorbeeld een ongezonde leefwijze, onverantwoord medicijngebruik, infectieziekten of erfelijk bepaalde aandoeningen.

Centra voor erfelijkheidsvoorlichting en prenatale diagnostiek:

Amsterdam	020 - 5665110 / 5665281 (AMC)
Amsterdam	020 - 4440150 (VU)
Groningen	050 - 632929 / 632942
Leiden	071 - 269033
Maastricht	043 - 875855
Nijmegen	080 - 613946
Rotterdam	010 - 4087215
Utrecht	030 - 320210

Productie: juni 1995, VSOP, Vereniging Samenwerkende Ouder- en Patiëntenorganisaties, betrokken bij erfelijke en/of aangeboren afwijkingen.

Met advies van: Universiteit Utrecht - prof. dr. P.W.J. Peters en Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

ONGERUST ? BEL GERUST !

Met vragen over aangeboren afwijkingen, erfelijkheid en lotgenotencontact kun je terecht bij de ERFO-lijn. Daar kunnen ze je de weg wijzen naar deskundige hulpverleners.

**VSOP ERFO-lijn:
02155 - 28555**

Registratie van aanvullende gegevens is verplicht voor:

Mutagene stoffen:

- * 1,2-dibroom-3-chloorpropan
- * acrylamide
- * benzo(a)pyreen
- * diethylsulfaat
- * ethyleenoxide
- * ethyleenimine/aziridine
- * hexamethylfosforzuurtriamide

Niet mutagene stoffen, schadelijk voor voortplanting:

- * benzo(a)pyreen
- * binapacril
- * dimethylformamide
- * dinoseb-zouten en -esters
- * dinoseb
- * disoterb-zouten en -esters
- * dinoterb
- * ethyleenthioureum
- * 2-ethoxyethanol
- * 2-ethoxyethylacetaat
- * 2-ethylhexyl-3,5-bis (1,1 dimethylethyl)-4-hydroxyfenyl-methylthioacetaat
- * alle loodverbindingen
- * 2-methoxyethanol
- * 2 methoxyethylacetaat
- * methylazoxymethylacetaat
- * nitrofen
- * tetracarbonylnikkel
- * warfarin

PERSONALIA

MEDEWERKERS UIT DIENST

P.J.J.M. van der Put-Audenaardt 1 september 1995
polikliniek gynaecologie

J.P. Bervoets 1 oktober 1995
vervoersgroep

A.P.M. Booy 1 oktober 1995
polikliniek neurologie

MEDEWERKERS IN DIENST

A. Drijver 1 september 1995
OK-complex 1

J.C.M. van Bezouw-Hekman 1 september 1995
polikliniek orthopaedie

P.P.E.P.A.M. Jacobs 1 september 1995
medische classificatie & codering

S. de Jong 1 september 1995
keuken

F.H.M. Kooi 1 september 1995
intensive care

Y.E. Merwe 1 september 1995
medische classificatie & codering

A. Tops 1 september 1995
röntgenafdeling

C.J.H.M. Wijkmans, PAAZ 16 september 1995

GEBOORTEN

KIM 8 augustus 1995
dochter van Anja en André Schram-Machielse, poolverpleegkundige

EVELIEN 6 september 1995
Dochter van Han en José Akkermans-Bogaerts,
unit 48

RENSKE 14 september 1995
Dochter van Stijn en Miranda Snelders-Verhaeren,
Intensive Care

BEAU 11 september 1995
Dochter van Patrick van Deursen en Maaïke van Boxsel,
huishouding

JULIUS 19 september 1995
Zoon van Willem en Madelon Bakker-Schreuder,
OK - anaesthesie

MICHELLE 20 september 1995
Dochter van Peter en Monique Sonneveld-van Mourik,
unit 38

MARGOT 29 september 1995
Dochter van Han Nieberg en Marian de Roover,
unit 27

IVO 3 oktober 1995
Zoon van Dick en Babs Nieuwesteeg-Keulemans,
KCHL / bloedafname

ANNE-JAN 3 oktober 1995
Dochter van Niko en Rini Pronk-van Dongen,
unit 53

BEN en BO 6 oktober 1995
Zoon en dochter van Niels en Lidewij Merckx-de Wit,
Facilitaire Dienst

IRIS 7 oktober 1995
Dochter van Thijs en Pascal de Jongh-Jongeneelen,
unit 22

KARLIJN 8 oktober 1995
Dochter van Huub en Dian Verlouw-van Leijsen,
roulantenpool

HUWELIJK

25 Oktober 1995
AnneKatrien Hemelaar en Michiel Vijftigschild, PAAZ

DANKBETUIGING

Hartelijk bedankt voor het mooie boeket bloemen bij de geboorte van onze dochter Kim.

Anja en André Schram-Machielse

GESLAAGD

**Voortgezette opleiding Gezondheidszorg
Verpleegkundig Specialist 28 september 1995**

Vincent Keyzers hoofd unit 36

LET OP LET OP LET OP

DIO organiseert vrijdagavond 3 november 1995
weer een

PLAY BACK SHOW

Aanmelden kan bij : Ada Stroop, unit 27.

.....
Inschrijfstrookje PLAY-BACK SHOW 03-11-95

Naam : _____

Afdeling / Unit : _____

Contactpersoon: _____

geeft zich hierbij op voor de Play-back Show op 3
november a.s.

Handtekening

Deze avond gaat door bij **minimaal 8 aanmeldin-
gen.**

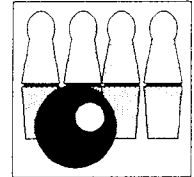
IGNATIUS

Bowling Kampioenschap

op vrijdag 17 november a.s.

in de Brunswick Bowling
aan de Nassausingel

Aanvang : 20.00 uur

REGLEMENT:

1. Ieder team speelt 2 games.
2. Ieder team bestaat uit 6 personen.
3. Ieder team is verplicht een teller te leveren.
4. Inschrijfgeld f. 30,- per team. Bij inschrijving meteen te voldoen.
5. Iedere afdeling of unit mag 2 teams inschrijven.

Aanmelden **vóór 10 november** a.s. bij :
Ada Stroop, Unit 27.

DIO-bestuur

DIO GAAT WEER VISSEN !

Op zaterdag 4 november varen we weer uit om
gezellig een dagje de hengels uit te gooien. Beleef
deze dag eens mee !

Opgeven bij Ada Stroop, secretaresse DIO, Unit 27

Naam : .....

Afdeling / Unit : .....

gaat mee vissen op zaterdag 4 november a.s.

Handtekening

Met DIO naar HOLIDAY ON ICE

29 NOVEMBER 1995

Ook dit jaar heeft het DIO-bestuur weer beslag
kunnen leggen op kaarten voor dit spektakel op
het ijs. Op 29 november gaan we dan ook met
een bus naar Eindhoven.

Vertrek: parkeerterrein 18.30 uur.

Kosten incl. bus en toegang:

DIO-leden f. 22,50

Niet-leden f. 27,50

Opgeven bij Ada Stroop, Unit 27. Geld s.v.p.
bijsluiten.

LET OP:

Er zijn maar 50 kaarten, dus wees er snel bij!

SINTERKLAAS KOMT NAAR HET IGNATIUS

Beste kinderen,

Terwijl de zon in Spanje nog lekker schijnt en het hier nog heel warm is, heb ik de brief van de voorzitter van de Personeelsvereniging DIO ontvangen, waarin de heer Brinkman vraagt of Sint en Piet dit jaar weer een bezoek komen brengen aan de kinderen van het personeel.

Na wat schuiven in het programma kan ik jullie mededelen, dat Sint en vele Pieten op zondag 26 november naar het Ignatius Ziekenhuis komen.

Aan de ouders wil ik vragen om onderstaand strookje in te vullen, zodat de cadeau-Piet ervoor kan zorgen, dat alle kinderen weer een cadeautje hebben.

De cadeau-Piet moet de briefjes wel vóór 15 november ophalen bij Ada Stroop, op Unit 27.

Alle kinderen van 2 t/m 7 jaar, waarvan papa of mama lid is van de Personeelsvereniging DIO, hoop ik op zondag 26 november weer te zien.

Groeten van
Sint en Piet

Onderstaand strookje opsturen tot 15 november aan
Ada Stroop, Unit 27.

Vrijdag 17 november 1995

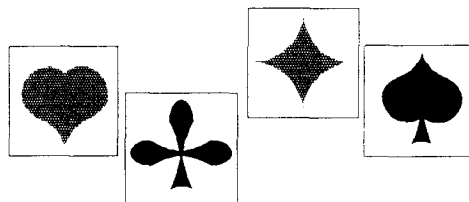
Bridge-drive in Ignatius Ziekenhuis

Aanvang : 19.45 uur in de SIZO

Kosten: f. 2,50 per persoon

Een persoon moet werkzaam zijn in het ziekenhuis.

Inschrijving vóór 5 november a.s. bij R. Melaer,
OK C 1.

DIO Badminton Toernooi

op donderdagavond 26 oktober a.s.

Sporthal Prinsenbeek

Aanvang : 18.30 uur

Wij zijn ook blij met supporters !

Naam:

werkzaam op afdeling / unit :

geeft voor de Sinterklaasviering de volgende kinderen op:

	Naam:	Jongen / meisje	Leeftijd :
1			
2			
3			
4			

VOOR ONZE SPORTIEVE MEDEWERKENDEN

Op maandag en dinsdag worden **AEROBIC-lessen** gegeven van 17.15 tot 18.15 uur, voor f. 20,- per maand.

Kom eens kijken!

Inlichtingen
Maureen de Vries,

PAL, toestel 8033.

OPROEP - OPROEP - OPROEP

Hebt u ook al eens uw lichten aan laten staan, terwijl uw auto de hele dag op het parkeerterrein stond. Ze gaan vanzelf uit wordt dan wel eens gezegd. Maar om vijf uur zit je met de ellende.

Geef bij de receptie-balie op uw:

- autonummer
- kleur en merk van uw auto
- uw naam
- uw werkplek + toestelnummer

Wordt dan aan de balie gemeld, dat van b.v. de rode Toyota de lichten zijn blijven branden, dan hebt u kans dat u van ons een telefoontje krijgt.

Handig hè, niet dan!

NOG EEN OPROEP !

Voor het bezoek van Sinterklaas aan patiënten in ons ziekenhuis zoeken wij medewerkers, die op 4 december a.s. als Zwarte Piet willen fungeren. De grote en kleine kinderen zullen u zeer dankbaar zijn.

Aanmelden bij L. Demarbaix, toestel 8066, zoemer 4111.

Voor verpakkingendozen, groot of klein
Moet je op het IZB-postagentschap zijn.
Ze zijn er in diverse maten.
Voor de prijs hoef je het niet te laten!

>>>>>>>>>>>><<<<<<<<<<<<<<<

Beleef de WORLD-CUP in JAPAN

10 AJAX VIP-REIZEN NAAR JAPAN

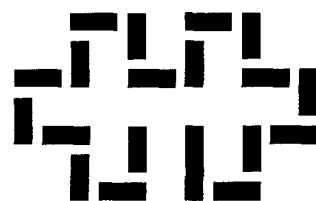
Meer kans, meer geld in de staatsloterij!!!
Waar te koop?
Op het IZB-postagentschap!

Tot ziens,
Ludo van der Veeken

KRONKELTJES

- Hij beet met zijn slaperige oogjes in zijn boterham.
- Wij hadden veel werk, want er waren broodjes voor 300 mensen, die allemaal opengesneden moesten worden.
- Eindelijk ging hij haar hand vragen, maar toen bedacht hij zich en nam de benen.
- Vader was bezig boontjes te planten in zijn beste broek.
- Ik herinner het mij niet meer zo precies, maar in ieder geval: het was onvergetelijk!
- We kregen lekkere boterhammen met ham van de slotzusters.
- Vader en moeder zijn met acht jaar verschil getrouwd.
- Op het buurtfeest wonnen we een strijkijzer, maar de overbuurvrouw ging met de stofzuiger strijken.
- Omdat we in ons dorp nog geen echt klokkenspel hadden, heeft een van de ingezetenen de kat aan de bel gebonden.
- Oude klokkenluiders komen in het beiaardenhuis.
- Hij was gierig en niet zo zuinig ook.
- Ik herken je niet, maar ik kan je wel thuisbrengen.

ZWANGER ..... ?

IGNATIUS
ZIEKENHUIS BREDA

DAN VERWELKOMEN WIJ U ZATERDAG 28 OKTOBER 1995

OP ONZE UITGEBREIDE

KRAAMMARKT

met heel veel

**INFORMATIE, VOORLICHTING,
FILMS, DIA'S, ENZ.**

Plaats: IGNATIUS ZIEKENHUIS BREDA

Tijd: TUSSEN 09.30 en 14.00 UUR (doorlopend)

Toegang: VRIJ

**Met medewerking van artsen, verpleegkundigen
en verloskundigen en een keur aan bedrijven
en instellingen.**